Lietas Nr. A42839709
Lietas arhīva Nr. SKA-0008-16

SPRIEDUMS
Rīgā 2016.gada 2.februārī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese V.Kakste
tiesnese J.Briede
tiesnesis A.Guļāns

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Ogres novada domes 2009.gada 21.maija lēmuma un 2011.gada 17.februāra lēmuma atcelšanu un patvaļīgas būvniecības rezultātā radīto seku novēršanu, sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 31.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ogres pilsētas dome ar 1997.gada 23.janvāra lēmumu (turpmāk arī – lēmums par būves legalizāciju) nolēma izņēmuma kārtā atļaut trešās personas /pers. B/ tēvam pasūtīt esošās apbūves izpildprojektu saskaņā ar pievienoto skici un atļaut izņēmuma kārtā saskaņot izstrādāto izpildprojektu. 1997.gada 16.oktobrī galvenais arhitekts saskaņojis izpildprojektu.

[2] 2009.gada 2.februārī pieteicēja /pers. A/, kuras īpašums atrodas blakus apbūvētajam, vērsās ar iesniegumu atcelt lēmumu par apbūves legalizāciju un pieņemt lēmumu par patvaļīgās būvniecības seku likvidēšanu. Ogres novada dome 2009.gada 21.maijā atteica izpildīt šos lūgumus.

[3] 2010.gada 26.oktobrī Ogres būvvalde trešajai personai apstiprināja būvprojektu dzīvojamās mājas rekonstrukcijai, bet 2010.gada 28.oktobrī izsniedza būvatļauju.

Ogres novada dome ar 2011.gada 17.februāra lēmumu noraidīja pieteicējas iesniegumu par būvatļaujas atcelšanu.

[4] Pieteicēja iesniedza pieteikumu administratīvajā tiesā, lūdzot atcelt Ogres novada domes 2009.gada 21.maija un 2011.gada 17.februāra lēmumu un pieņemt lēmumu par patvaļīgas būvniecības rezultātā radīto seku novēršanu.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 5.jūnija spriedumu izbeigta tiesvedība daļā par patvaļīgas būvniecības rezultātā radīto seku novēršanu, pārējā daļā pieteikums noraidīts. Pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu daļā, ar kuru pieteikums noraidīts.

[6] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 31.marta spriedumu pieteikums sprieduma pārsūdzētajā daļā noraidīts. Spriedumā norādīti turpmāk minētie argumenti, tostarp pirmās instances tiesas spriedumā ietvertie, kuriem apgabaltiesa pievienojusies.

[6.1] Ņemot vērā, ka pieteicēja ir izvēlējusies pārsūdzēt tiesas spriedumu tikai daļā par būvatļauju, ir vērtējams tikai strīds par būvatļaujas tiesiskumu.

[6.2] Trešajai personai ir izdoti divi administratīvie akti, sākotnēji atļaujot legalizēt iepriekš patvaļīgas būvniecības rezultātā iesākto dzīvojamās mājas būvniecību un secīgi izsniedzot būvatļauju dzīvojamās mājas rekonstrukcijai.

[6.3] Lēmums par būves legalizāciju ir kļuvis neapstrīdams. Lietā ir /pers. C/ (pieteicējas mātes) 1996.gada 21.jūlijā dota piekrišana kaimiņos esošā zemesgabala apbūvei. Pieteicēja norādījusi, ka minētajā laikā trešās personas iecerētās būves aksonometriskā skice (saskaņota 1996.gada 8.augustā) vēl nebija izstrādāta, paraksts neatrodas uz projekta lapas un nevar pieņemt, ka piekrišanas došanas brīdī faktiskā situācija trešās personas zemesgabalā atbilda tam, kāda tā bija pēc projekta saskaņošanas. Tomēr par ticamu atzīstams apstāklis, ka 1996.gada 21.jūlijā kopējās būves aprises jau bija redzamas, un bija saprotams, kāda izskatīsies kaimiņa zemesgabalā būvējamā dzīvojamā ēka. Līdz ar to nav konstatējams, ka ir mainījušies apstākļi, kas bija par pamatu lēmuma par būves legalizāciju pieņemšanai. Arī apstāklis, ka ir mainījušās būvniecību regulējošās tiesību normas, tostarp ir stājušies spēkā Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumi Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi), nav atzīstams par tiesisko apstākļu maiņu.

[6.4] Pieteikuma daļā par būvatļaujas atcelšanu pieteicēja norādījusi, ka trešā persona bez kaimiņu piekrišanas patvaļīgi rekonstruējusi divu stāvu dzīvojamo māju par trīsstāvu māju, uzcēlusi slēgto pāreju no trīsstāvu mājas uz divstāvu saimniecības ēku, saimniecības ēka projicējas ārpus trešās

personas zemes gabala uz pieteicējai piederošā zemesgabala, ēku kompleksa apbūves laukums pārsniedz vairāk nekā 50% pieļaujamās platības (atļauto 30% vietā), ēka atrodas tieši uz robežas ar pieteicējas zemesgabalu, sienā, kas vērsta uz pieteicējas zemesgabala pusi, ir izbūvēti trīs logi, trešās personas zemesgabala līmenis ir paaugstināts par vienu metru, kā rezultātā notekūdeņi plūst uz blakus esošajiem zemes gabaliem, vīteņaugs gar kāpņveida žogu nedod iespēju gaisam cirkulēt gar pieteicējas mājas sienām, notekūdeņi no trešās personas zemesgabalā ieraktās cisternas piesārņo gruntsūdeņus.

[6.5] Atbildētājs norādījis, ka trešā persona ir saņēmusi būvatļauju, lai pabeigtu iepriekš iesākto dzīvojamās mājas rekonstrukciju un ievērotu normatīvajos aktos noteikto priekšnoteikumu ēkas pieņemšanai ekspluatācijā, kas saskaņā ar šobrīd spēkā esošo regulējumu noteic obligātu prasību būvatļaujas esībai.

Jāņem vērā, ka dzīvojamās mājas rekonstrukcija tika uzsākta kā patvaļīga būvniecība, bet izņēmuma kārtā tika akceptēta ar lēmumu par būves legalizāciju. Tā tiesiskums vairs nav pārbaudāms. Līdz ar to, lai izvērtētu, vai ar būvatļauju akceptētā būvniecības iecere skar, vai varētu skart pieteicējas intereses, jāpārbauda, vai tā piešķir tiesības veikt tādus būvdarbus, kas nav akceptēti jau ar lēmumu par būves legalizāciju.

[6.6] Būvprojektu 2010.gada 26.oktobrī akceptējusi būvvalde. Izmaiņas pamatā skar mājas iekštelpas. Turklāt daļa konstruktīvo risinājumu paliek esošie, bet daļa tiek izbūvēti, pamatojoties uz izstrādāto būvprojektu, tostarp plānota jumta izbūve ar divslīpa konstrukciju ar lieveņa pārkari un jumta izbūvi; baseina tehnoloģiskajā projektā neietilpst baseina konstruktīvā daļa, ūdensvadi, baseina uzpildīšana, pievadu instalācija no apkures katla līdz siltummainim, apgaismojuma montāža u.tml.; dzīvojamās mājas fasādes, kur plānota logu un durvju izbūve, nav vērstas pret pieteicējas zemesgabalu; ir veikta jumta seguma maiņa, bet nav mainītas mājas augstuma atzīmes.

Tāpat nav pamata uzskatīt, ka kopējais iekštelpu palielinājums būtu būtisks, ka ir veiktas ievērojamas izmaiņas esošajā būvobjektā, ka ar būvatļauju būtu pieļauta dzīvojamās mājas augstuma palielināšana. Nav būtiski palielināts kopējais apbūves laukums. Secināms, ka tiek pabeigta iesāktā baseina izbūve, ir veiktas jumta seguma izmaiņas, neizriet, ka būtu palielināts jumta pārkares laukums. Nav paaugstināts zemesgabala augstums, tādējādi notekūdeņiem notekot pieteicējas īpašumā un radot kaitējumu pieteicējas dzīvojamajai mājai.

[6.7] Jaunais būvprojekts ir ar lēmumu par būves legalizāciju saskaņotā izpildprojekta turpinājums, jo pabeidz iesākto būvniecību un ir par pamatu nākamā lēmuma par būves pieņemšanu ekspluatācijā pieņemšanai. Taču nav pamata uzskatīt, ka būtu veikti tādi darbi, kas iepriekš nav atļauti ar lēmumu par būves legalizāciju, ka tādējādi būvatļauja un uz tās pamata īstenotie būvdarbi tiešā veidā ietekmētu pieteicējas tiesības.

Nav izslēdzama varbūtība, ka sākotnēji veikto darbu rezultātā, kas akceptēti ar lēmumu par būves legalizāciju, pieteicējas īpašumam varēja tikt nodarīts kaitējums un būvekspertīzes atzinumā uzskaitītie bojājumi. Taču, tā kā minētais lēmums ir kļuvis neapstrīdams, tā tiesiskums vairs nav pārvērtējams. Pieteicēja civiltiesiskā ceļā var piedzīt no trešās personas tai radītos zaudējumus, pierādot radīto zaudējumu apmēru un cēloņsakarību ar veikto būvniecību.

[6.8] Attiecībā uz pieteicējas apsvērumu par nepieciešamību atkārtoti akceptēt būvprojektu norādāms, ka saskaņā ar Vispārīgo būvnoteikumu 110.punktu, ja būvdarbi nav uzsākti, akceptētā tehniskā projekta derīguma termiņš ir divi gadi. Būvvalde pagarina akceptētā izvērstā skiču projekta vai akceptētā tehniskā projekta derīguma termiņu uz diviem gadiem, ja būvvaldē ir saņemts attiecīgs pasūtītāja iesniegums minētā būvprojekta akcepta derīguma termiņa laikā. Būvprojekta akcepta derīguma termiņu var pagarināt tikai vienu reizi. Turklāt atbilstoši minēto noteikumu 116.2.apakšpunktam, lai saņemtu būvatļauju, pasūtītājs iesniedz būvvaldē akceptētu būvprojektu. No minētā izriet, ka būvvaldei ir pamats izsniegt būvatļauju būvdarbu veikšanai tad, ja nav beidzies tehniskā projekta derīguma termiņš.

Trešā persona ir saskaņojusi būvprojekta izmaiņas un saņēmusi būvatļauju mājas rekonstrukcijas darbiem mājas iekštelpās 2010.gada 26.oktobrī. Līdz ar to būvatļauja tika izsniegta, pamatojoties uz derīgu būvprojektu. Jāņem vērā, ka būvatļauja tika izsniegta, lai pabeigtu iekšdarbus un nodrošinātu trešajai personai tiesisku pamatu mājas pieņemšanai ekspluatācijā. Līdz ar to nav nozīmes, ka izpildprojekta derīguma termiņš ir beidzies, jo ir izstrādāts jauns būvprojekts kā iepriekš izstrādātā izpildprojekta izmaiņu projekts.

[6.9] Jau notikušai tiesiskai situācijai nav piemērojams tiesiskais regulējums, kas stājies spēkā pēc notikuma. Trešās personas zemesgabalā patvaļīgi iesāktā būvniecība tika akceptēta izņēmuma kārtā. Tā kā lēmuma par būves legalizāciju tiesiskums vairs nav pārbaudāms, nav nozīmes apsvērumiem par to, vai šī būve bija atbilstoša tobrīd spēkā esošajām tiesību normām. Apstāklis, ka būvatļauja tika pieprasīta un saņemta tikai 2010.gadā, lai tostarp izpildītu likuma prasību, kas ir priekšnoteikums būves pieņemšanai ekspluatācijā, nemaina to, ka faktiski būvdarbi (kas atzīstami par tādiem, kas varēja ietekmēt pieteicējas tiesiskās intereses) trešās personas zemesgabalā tika pabeigti jau pirms būvatļaujas saņemšanas. Citiem vārdiem, būvatļauja ir uzskatāma par noslēdzošu posmu zemesgabala apbūvei, taču tā pati par sevi pieteicējai nekādu tiesību aizskārumu nerada.

[7] Pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

[7.1] Tiesa nepamatoti nav piemērojusi Vispārīgo būvnoteikumu 105. un 164.punktu, secinot, ka būvatļauja izdota tikai attiecībā uz izmaiņu projektā paredzētajiem darbiem. Būvatļauja faktiski ir izdota ne vien tiem būvdarbiem, kas paredzēti 2010.gada 26.oktobrī saskaņotajās būvprojekta izmaiņas, bet arī tiem, kas norādīti izpildprojektā. Ar būvprojektu ir izdarītas izmaiņas izpildprojektā. Tādējādi tiesa nepamatoti konstatējusi, ka būvatļauja neskar izpildprojektā paredzētos darbus. Pieņemot, ka būvatļauja ir tikusi izsniegta tikai attiecībā uz jaunajā būvprojektā paredzētajiem būvdarbiem, tiesiski neiespējama kļūtu izpildprojektā norādīto būvdarbu pieņemšana ekspluatācijā.

[7.2] Tiesa nepamatoti nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 103.panta trešo daļu. Izvērtējot būvatļaujas tiesiskumu, ir jāvērtē tās izdošanas procesā pieņemtie starplēmumi. Tādējādi tiesai, pārbaudot būvatļaujas tiesiskumu, bija jāvērtē gan izpildprojekta, gan jaunā būvprojekta tiesiskums, un tas, kāda ir 1997.gadā pieņemtā lēmuma juridiskā daba. Lai arī tiesa atzina, ka lēmums par legalizāciju ir stājies spēkā un tā tiesiskums nav izvērtējams, tas nevar būt šķērslis izpildprojekta tiesiskuma izvērtēšanai būvatļaujas tiesiskuma pārbaudes procesā. Dome ar lēmumu par legalizāciju bija izlēmusi, ka būvniecības turpināšana ir iespējama, atļaujot saskaņot izpildprojektu. Taču izpildprojekta saskaņošana pati par sevi neierobežo tiesas tiesības pārbaudīt uz šī lēmuma pamata saskaņoto projektu un izdoto būvatļauju tiesiskumu. Tas, ka pašvaldība ir akceptējusi izpildprojektu, nepadara ne šo izpildprojekta sasakņojumu, ne uz tā pamata izdoto būvatļauju par tādu, kuras tiesiskums būtu prezumējams un kas līdz ar to nebūtu pārbaudāms

tiesā. Turklāt tiesa nav devusi jebkādu juridisku novērtējumu jēdzienam „izpildprojekts", kas būvniecību reglamentējošajos normatīvajos aktos netiek lietots.

[7.3] Tiesa nepamatoti nav piemērojusi Ogres pilsētas un Ogresgala pagasta Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.11.1.apakšpunkta piekto daļu un Civillikuma 1091.pantu. Tiesa nav ņēmusi vērā normatīvo aktu prasības, kas nosaka kārtību un veidu, kādā ir izsakāma kaimiņu zemes gabalu īpašnieku piekrišana. Piekrišana nav vērtējama kā notikusi, ja tā nav ierakstīta zemesgrāmatā. Turklāt jāņem vērā doto piekrišanu vispārīgais un nenoteiktais saturs.

[8] Trešā persona iesniedza paskaidrojumu par kasācijas sūdzību, norādot, ka tā nav pamatota.

Motīvu daļa

[9] Būvniecības likums, kurš bija spēkā līdz 2014.gada 30.septembrim, noteica noteiktu būvniecības procesa ievērošanu un vairāku secīgu darbību u n lēmumu nepieciešamību. Vispārīgi tas nozīmē, ka būvniecības stadijas sastāvēja no plānošanas un arhitektūras uzdevuma saņemšanas, būvprojektēšanas, būvprojekta saskaņošanas, būvatļaujas izsniegšanas, būvniecības darbu veikšanas un būves pieņemšanas ekspluatācijā. Katrai no šīm stadijām ir noteikts uzdevums, kuru mērķis ir būvniecības ieceri pakāpeniski precizēt un novest līdz konkrētam, ar administratīvo aktu apstiprinātam saturam. Savukārt noslēdzošais akts, kurš dod tiesības būvēt, bet kuru personas, kuru tiesības ir vai var tikt aizskartas, var pārsūdzēt tiesā, ir būvatļauja (*sk. Augstākās tiesas 2006.gada 15.marta sprieduma lietā Nr.SKA-123/2006 12., 13.punktu, 2009.gada 13.oktobra lēmuma lietā Nr.624/2009 6.punktu, 2012.gada 27.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-247/2012 8.punktu*). Būvniecības likumā paredzētā secīgā procedūra balstās nepieciešamībā pienācīgi pārbaudīt būves atbilstību materiālo tiesību normām un drošuma prasībām (*sal. Augstākās tiesas 2013.gada 15.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-22/2013 12.punkts*). Lemjot par būvniecības legalizāciju, šāda nepieciešamība nekļūst maznozīmīgāka, tādēļ, lai arī jau pēc faktiski notikušiem būvdarbiem, ir veicama tāda paša satura pārbaude un ir nepieciešama to pašu lēmumu pieņemšana. Tā kā Būvniecības likums paredzēja būvatļauju kā priekšnoteikumu būvdarbu uzsākšanai, vispārīgi būvniecības darbu īstenošana un noslēgšanās tiesiski nav iedomājama bez būvatļaujas izsniegšanas. Tas nozīmē, ka arī tad, ja būvniecības darbi jau notikuši, ir nepieciešama būvatļaujas izsniegšana, pirms lemt par būves pieņemšanu ekspluatācijā.

[10] Izskatāmajā lietā jautājums par faktiski veiktas būvniecības legalizāciju lemts salīdzinoši neilgi pēc 1995.gadā pieņemtā Būvniecības likuma stāšanās spēkā, kā arī laikā, kad vēl nebija izdoti Vispārīgie būvnoteikumi. Tomēr jau tajā laikā tiesiskajā regulējumā būvatļauja bija paredzēta kā obligāts priekšnoteikums būvdarbu veikšanai. Gan no lietas, gan vispār gūtiem novērojumiem var secināt, ka minētajā laikā nebija pietiekamas skaidrības, kādā kārtībā jānotiek būves legalizācijai un kādi lēmumi pašvaldībai jāpieņem, ja principiāli legalizācija ir pieļaujama. To neregulēja tiesību normas, kā arī nebija izveidojusies vienveidīga prakse.

Pašvaldības nostāja lietā tiek pausta tāda, ka legalizācijai bija pietiekami pieņemt domes lēmumu par būves legalizāciju un saskaņot izpildprojektu, kā tas ir darīts šajā gadījumā. Pilnībā nav izslēdzams, ka attiecībā uz pārejas periodu šāda kārtība varētu tikt akceptēta, ja lēmums par būves legalizāciju un izpildprojekta saskaņojums pēc būtības un saturiski ietvertu tādu pašu faktiski īstenotās būvieceres izvērtējumu, kā vispārīgā gadījumā un spētu novest pie iespējas būvi pieņemt ekspluatācijā. Pašvaldības dome 1997.gadā ir pieņēmusi lēmumu atļaut būvētājam pasūtīt izpildprojektu saskaņā ar pievienoto skici, kā arī atļaut pilsētas galvenajam arhitektam izņēmuma kārtā saskaņot izstrādāto izpildprojektu. No tā skaidri var secināt, ka dome principiāli lēma par iespējamību būvniecību legalizēt. Tomēr no lietas šobrīd nav secināms, vai un kurā brīdī ir noticis pilnvērtīgs izvērtējums, vai faktiski veiktā būvniecība atbilst materiālo tiesību normām un pēc būtības ir pieļaujama, tostarp ievērojot to personu tiesības, kuras tā var skart.

Turklāt, lai arī pašvaldība norādījusi, ka minētie lēmumi kā pietiekami bijuši arī šo būvniecības procesu noslēdzošie, no lietas var arī secināt, ka būtībā tie nav radījuši pietiekumu pamatu, lai atbilstoši faktiski uzbūvētajam veiktu tehnisko inventarizāciju (bez patvaļīgas būvniecības atzīmēm), pieņemtu ēku ekspluatācijā un ierakstītu zemesgrāmatā. Katrā ziņā šis jautājums lietā joprojām ir neskaidrs. Neskaidra ir arī tiesas nostāja, vienlaikus norādot gan to, ka 2010.gadā izsniegtā būvatļauja noslēdza legalizācijas ceļā akceptēto būvniecības procesu, gan to, ka tā neskar pieteicējas tiesības, jo neskar to būvniecības apjomu, kas attiecas uz legalizāciju. No minētā nav saprotams, ar kuru lēmumu, kuru arī pieteicēja tiesiski un faktiski varēja pārsūdzēt, pilnībā ir noslēdzies legalizācijas process.

[11] Iepriekš minētais pirmšķietami sasaucas ar pieteicējas apsvērumiem, ka legalizācijas process ticis tikai uzsākts (ar lēmuma par būves legalizāciju pieņemšanu un izpildprojekta saskaņošanu), bet nav turpināts. Kā turpinājumu tam pieteicēja saskata 2010.gadā izsniegto būvatļauju, proti, ka būtībā tā ir izsniegta ne tikai būvniecībai, kas veikta saskaņā ar projekta izmaiņām, bet arī būvniecībai, kuras legalizācija uzsākta 1997.gadā. Ja, izvērtējot iepriekš norādītos apstākļus (šā sprieduma 10.punkts), ir iespējams nonākt pie šāda secinājuma, tad tiesas kontrolei pār 2010.gada būvatļaujas tiesiskumu jāietver arī nelegālās būvniecības daļas izvērtējums. Savukārt, ja nonāk pie secinājuma, ka 1997.gadā pieņemtie lēmumi nav pietiekami, bet arī 2010.gadā izsniegtā būvatļauja nerisina nelegālās būvniecības jautājumu, tad ir jāvērtē, vai šādos apstākļos būvatļauja par turpmākiem būvdarbiem varēja tikt izdota, kamēr nav atrisināts iepriekšējais būvniecības posms. Ja, pārbaudot apstākļus, ir atzīstams, ka 1997.gadā pieņemtais lēmums un izpildprojekta saskaņojums pēc būtības ir ietvēris gan nepieciešamo pārbaudi, gan personu, kuras tas skar, iespējas to pārsūdzēt, tad būtu akceptējama 2010.gadā izsniegtās būvatļaujas attiecībā uz legalizācijas daļu formālā daba, kādu tai piešķīrusi tiesa.

Šajā sakarā ir jāņem vērā, ka izvērtēt lēmuma par būves legalizāciju un izpildprojekta saskaņošanas pietiekamību īpaši būtiski ir citu personu (pieteicējas), kuras šī būvniecība skar, tiesību ievērošanas dēļ. Ja minētie lēmumi tiek uzskatīti par pietiekamiem, bet vienlaikus netiek atzītas pieteicējas tiesības uz šāda lēmuma kā principiālas izšķiršanās par būvniecības legalizāciju vai seku novēršanu pārsūdzēšanu (kas iezīmējas tiesu spriedumos), vispār

tiek izslēgta iespēja pieteicējai pret šo būvniecību iebilst.

Lietā atrodas pieteicējas mātes parakstīts dokuments, ka viņa piekrīt, ka viņas kaimiņš apbūvē viņas zemes gabalam klāt piesaistīto teritoriju, un viņai nav iebildumu pret servitūtiem. Ievērojot iepriekš minēto, tiesai ir jāvērtē, uz ko šo piekrišanu var attiecināt un ko tieši tā ietver. Piekrišanas došanas būtība ir tāda, ka personai, kuras tiesības būvniecība var skart, pietiekami detalizēti ir zināmi un saprotami attiecīgi apbūves risinājumi, kuriem var būt ietekme uz viņas tiesībām. Šajā sakarā ir būtisks apstāklis, ka piekrišana izteikta atsevišķā dokumentā, nevis projekta dokumentācijā. Apstāklis, ka piekrišanas brīdī, apbūve faktiski ir bijusi, un persona ir *redzējusi būves* dabā (bet nav iepazīstināta ar atsevišķu tās elementu tehniskajiem risinājumiem), pats par sevi nenoteic to, ka tādējādi personai varēja būt arī pietiekama skaidrība, kādas sekas tā radīs. Minētais nenozīmē, ka piekrišana atsevišķa dokumenta veidā vispār nebūtu pieļaujama, taču tiesai ir jāvērtē norādītie apstākļi pēc būtības, arī tas, vai, dodot piekrišanu, bija skaidrs, atbilstoši kādiem noteikumiem legalizācija notiks.

[12] No lietas kā būtisks izriet arguments, ka pieteicēja ir nokavējusi termiņu iebilst pret nelegālo būvniecību, kas veikta līdz 1997.gadam (līdz lēmumam par būves legalizāciju). Šajā sakarā jāņem vērā, ka pieteicēja ir ierobežota ar procesuālu termiņu, ja ir pieņemts iestādes lēmums, kurš galīgi atļauj konkrēto būvniecību. Piemēram, ja par tādu atzītu lēmumu par būves legalizāciju vai izpildprojekta saskaņojumu, tā pārsūdzība būtu ierobežota laikā, un tiesas secinājumi būtu pareizi. Ja tāds lēmums nav pieņemts (ja minētos lēmumus par tādiem nevar atzīt), pret patvaļīgu būvniecību persona, kuras tiesības ir aizskartas, var vērsties jebkurā laikā (*sal. Augstākās tiesas 2013.gada 27.novembra lēmuma lietā Nr.SKA-1106/2013 7.punkts*).

[13] Apgabaltiesa atsaukusies uz apstākli, ka pirmās instances tiesa ir izbeigusi tiesvedību daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par patvaļīgas būvniecības rezultātā radīto seku novēršanu, bet pieteicēja spriedumu minētajā daļā nav pārsūdzējusi.

Augstākā tiesa uzskata, ka šāda prasījumu izlemšanas dalīšana šajā lietā nav pamatota un iespējama, bet kasācijas sūdzības neiesniegšana par spriedumu par tiesvedības izbeigšanu lietas daļā nevar novest pie secinājuma, ka tiesas kontroles apjoms līdz ar to ir ierobežots. Pieteicēja uzskata, ka ar būvniecību, uz kuru atteicas lēmums par būves legalizāciju, un ar būvatļauju ir aizskartas viņas tiesības. Par to viņa ir iesniegusi pieteikumu, lūdzot atcelt pašvaldības pieņemtos lēmumus un līdz ar to novērst ar būvniecību radītās sekas. Nav šaubu, ka šāds pieteikums pilnā apmērā ticis uzturēts gan pirmās instances, gan apelācijas instances tiesā. Turklāt ir skaidrs, ka neatkarīgi no iestādes pieņemtajiem lēmumiem, pieteicējas ieskatā, nelegālās būvniecības process nenoslēdzās ar lēmumu par būves legalizāciju, bet gan ar būvatļauju, kuru viņa pārsūdzējusi. Tādēļ jautājums par nelegālo būvniecību, ievērojot arī iepriekš šajā spriedumā norādītos argumentus, joprojām ir pakļauts tiesas pārbaudei. Savukārt būvniecības seku novēršana ir pakārtots nolēmums pieteicējas tiesību aizskāruma atzīšanas gadījumā. Šajos apstākļos pirmās instances tiesa rīkojās nepareizi, nodalot prasījumu un izbeidzot tiesvedību daļā par nelegālās būvniecības seku novēršanu. Turklāt arī pretrunīgi, vienlaikus noraidot prasījumu par 2009.gada 21.maija lēmuma atcelšanu (tādējādi uzskatot to par pieļaujamu prasījumu), bet izbeidzot tiesvedību par jautājumu, kas ir atkarīgs no noraidītā prasījuma izlemšanas (arī prasījuma par būvniecības tiesiskumu).

[14] Šādos apstākļos apgabaltiesas spriedums ir atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai.

Augstākā tiesa uzskata par nepieciešamu arī vērst lietas dalībnieku uzmanību uz iespēju apsvērt savstarpējas vienošanās panākšanu sarunu ceļā un izlīguma noslēgšanu. Lietā ir samērā skaidrs, ka trešās personas īpašumā līdz 1997.gadam veiktie būvniecības darbi ir ievērojami. Savukārt pieteicējas tiesību aizskārums, ja viņas norādītie apstākļi (piemēram, bojājumi viņas īpašumam) tiesas pārbaudes laikā apstiprinātos, iespējams, arī būtu vērtējami kā ievērojami. Kompromisa risinājums, kurā abas iesaistītās personas gūst kādu apmierinājumu, vienlaikus paciešot arī kādu daļu zaudējumu vai atteikšanos no kādu tiesību izmantošanas, ir iespējams vienīgi izlīguma ceļā. Arī pašvaldībai, kurai jāizvērtē, vai tās lēmumi patiešām kalpojuši abu pārējo šīs lietas dalībnieku tiesiskajām interesēm, ir pamats iesaistīties šādas vienošanās veicināšanā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 2.punktu, 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 31.marta spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Atmaksāt /pers. A/ drošības naudu 71,14 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese V.Kakste

Tiesnese J.Briede

Tiesnesis A.Guļāns